

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Резюме. Розкрито сутність вимог управління витратами до інтелектуалізації управлінського обліку. Розроблено методику генерування альтернатив управлінських рішень в управлінському обліку витрат. Інтеграція методу управлінського обліку з методом генерування інформації створила якісне удосконалення інформаційного забезпечення управління витратами.

The summary. In the article essence of requirements of management charges is exposed to intelektualizacii of administrative account. The method of generating of alternatives of administrative decisions is developed in the administrative account of charges. Integration of method of administrative account with the method of generating of information created the high-quality improvement of the informative providing of management charges.

Ключові слова: інтелектуалізація, розробка альтернатив управлінського рішення, метод генерування інформації, метод управлінського обліку.

Постановка проблеми. Зміна парадигми управління витратами підприємств у ринковій економіці ХХІ ст. зумовлює процес подальшого розвитку управлінського обліку витрат. Управління витратами вимагає від традиційної системи управлінського обліку не стримування витрат, а їх прямого скорочення на довиробничій стадії. Таке скорочення витрат є можливим за наявності необхідного змісту інформації про альтернативи скорочення витрат у прийнятті управлінських рішень. Управління витратами підприємства потребує від методики управлінського обліку виконання інформаційно-радчої функції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням даного питання займався ряд провідних науковців: О.В. Вітренко [1], Г.П. Журавель [2], Т.М. Писаренко[3], М.С. Пушкар [4], Рудницький В. [5] та інші. Наукові погляди основних науковців доцільно розглянути детальніше.

Професор Г.П. Журавель стверджує: "На порозі ІІІ тисячоліття система обліку набуває рис інтелектуальності, коли науковці активно виявляють ступінь використання системою управління існуючої інформації, визначають структуру і обсяг даних, які не входять до системи обліку в даний момент, але необхідні для управління. Інформація у системі обліку виникає або генерується в міру запитів на неї з боку зацікавленого споживача." Професор визначає новий підхід в інформаційному забезпеченні управління на основі генерування інформації [2, с. 15].

Професор М.С. Пушкар з цього приводу каже наступне: "Потрібно робити рішучі кроки до подолання традиціоналізму в розвитку системи обліку, зруйнувати стіну, якою відгородилися бухгалтери від технічних, економічних, соціальних та гуманітарних наук, зрозуміти запити бізнесу та вміти організувати роботу щодо збирання фактів та їх опрацювання на запити користувачів. Без переосмислення значення теорії та практики в сучасному світі неможливо підняти інтелектуальний рівень системи обліку і розширити обсяги інформації для менеджменту. Не контроль майна, а генерування різноманітних видів інформації для менеджменту повинно бути основним завданням облікової системи. "Професор пропонує розглядати систему обліку не тільки як засіб підготовки звітності, а й систему, здатну реагувати на запити економічної теорії та практики господарювання, що робить доцільно-корисним його існування [4, с. 3].

Невирішеною частиною окресленого питання є відсутність методики інтелектуалізації управлінського обліку, практичним результатом якої є якісне удосконалення інформаційного забезпечення управління витратами.

Метою статті є обґрунтування теоретичних і основних положень методики управлінського обліку витрат в якісному удосконаленні інформаційного забезпечення управління витратами на промисловому підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Процес поступального розвитку традиційного управлінського обліку витрат потребує удосконалення власної методики. Ідея такого удосконалення полягає в посиленні результатів дії інформаційної функції. Дана функція забезпечує управління витратами інформацією, яка необхідна для прийняття управлінських рішень. Аналіз інформаційного забезпечення традиційного управлінського обліку вказує на те, що управління витратами на його основі може приймати тільки ті рішення, які ґрунтуються на

даних фактів господарських операцій у минулому часі. Іншими словами, практика діяльності підприємства є джерелом інформації для прийняття управлінських рішень. Вказане забезпечення управління витратами не може вплинути на скорочення витрат підприємства адекватно динаміці цілей стратегії витрат у межах дії витратного механізму підприємства. Причина – обмеженість інформаційного забезпечення управління на основі фактів уже здійснених витрат.

Удосконалення інформаційної функції управлінського обліку пов'язано з її трансформацією в інформаційно-радчу. Значення слова «інформація» пояснює сукупність нових відомостей, які оцінені її користувачем як корисні. Значення слова «радити» означає надавати кому-небудь пропозицію або вказівку, як діяти за певних обставин. Дія інформаційно-радчої функції націлена забезпечити інформацію про альтернативні варіанти управлінських рішень щодо скорочення витрат на етапі проектування товару. Вказане вдосконалення методики управлінського обліку передбачає інтеграцію з методикою системи підтримки прийняття управлінських рішень у частині методу генерування інформації. Це означає, що процеси підготовки управлінської звітності доповняться певними процесами прийняття управлінських рішень.

Традиційно в системі управління витратами виділяють три процеси підтримки прийняття рішень: інтелектуалізація, проектування та відбір альтернатив. Графічний вираз системи наведено на рис. 1.

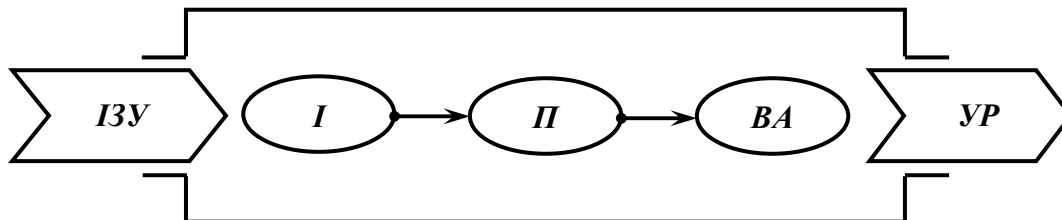

Рисунок 1. Система прийняття рішень: І – інтелектуалізація; П – проектування; ВА – вибір альтернатив; ІЗУ – інформаційне забезпечення управління; УР – управлінське рішення

Вказана інтеграція дозволяє доповнити процеси системи управлінського обліку витрат новим процесом – розроблення управлінських рішень. Результатом процесу розроблення управлінських рішень є альтернативи управлінського рішення. Під альтернативою слід розуміти наявність вибору між різними варіантами управлінських рішень. Даний процес включає дію двох процесів системи підтримки прийняття управлінських рішень – інтелектуалізацію та проектування.

Процес інтелектуалізації у широкому розумінні пояснює діяльність, спрямовану на досягнення поставленої мети на основі притаманної бухгалтеру-аналітику здатності до творчої діяльності. В основу процесу покладено задум, що базується на систематизації даних щодо розвитку певного об'єкта в минулому та на логічному аналізі цих даних для визначення можливих напрямків його розвитку в майбутньому. Процес передбачає створення основного інформаційного масиву, до якого належать ідеї, підходи, гіпотези та інше. Ідея є базовою частиною результату дії процесу інтелектуалізації. Ідея – це форма духовно-пізнавального відображення певних закономірних зв'язків та відношень зовнішнього світу, спрямована на його перетворення. Особливістю ідеї є здатність виявляти найсуттєвіші риси і закони об'єктивних процесів і створювати цілісний, взірцевий образ предмета в пізнанні. Ідея є базисом для розв'язування проблем і орієнтована на виявлення факторів і напрямків розвитку. Обмеженням ідеї є її якісне оцінювання без кількісного підтвердження.

Конкретизація змісту ідеї кількісним виміром здійснюється в процесі проектування. Даний процес представляє дії бухгалтера-аналітика по складанню опису, який необхідний для створення ще неіснуючого варіанта управлінського рішення, шляхом перетворення його вихідної ідеї в кінцевий вираз на основі виконаного комплексу робіт пошукового, розрахункового і конструкторського характеру. Для розроблення варіантів управлінських

рішень застосовують різні критерії, що дозволяють з наявних проектних пропозицій вибрати допустимі, а з них – найбільш корисні та бажані для вирішення цілей управління.

Графічний вираз взаємодії процесу розроблення альтернатив управлінських рішень з процесами традиційної системи управлінського обліку наведено на рис. 2.

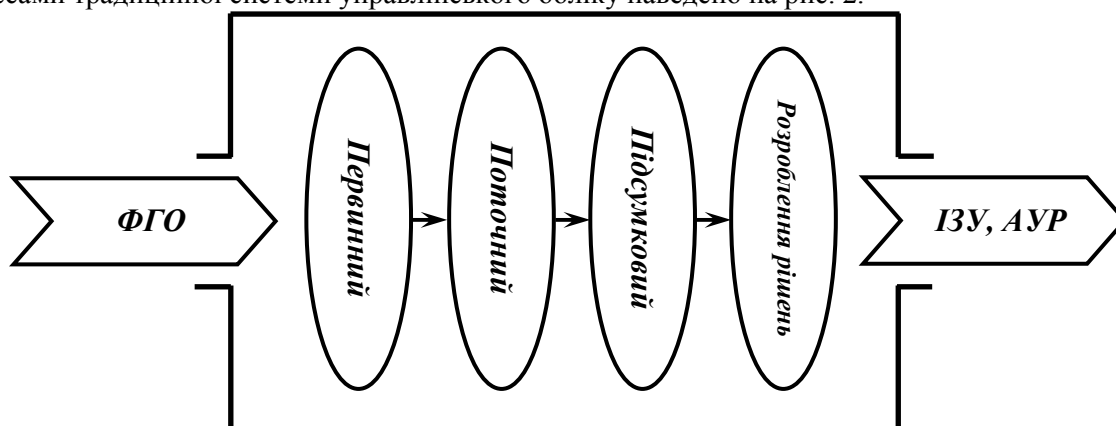

Рисунок 2. Удосконалена структура процесів управлінського обліку: *ФГО* – факти господарських операцій; *ІЗУ* – інформаційне забезпечення управління; *АУР* – альтернативи управлінських рішень

Основною ідеєю удосконалень методики управлінського обліку витрат є їх орієнтація на підготовку альтернативних варіантів управлінських рішень. Удосконалення вказаної методики є можливим за умови використання методу генерування інформації. Даний метод у широкому розумінні пояснює діяльність, спрямовану на досягнення поставленої мети на основі притаманної людині здатності до творчої діяльності. До основних елементів методу генерування інформації належать методи: контрольних питань, аналогії, евристичних прийомів, мозкової атаки, написання сценарію та інші.

Висновки. Інтелектуалізація є поступальним розвитком системи управлінського обліку витрат на промислових підприємствах ХХІ ст. Актуальність такого розвитку зумовлено необхідністю управління витратами у якісному удосконаленні інформаційного забезпечення. Дана вимога спричинила потребу зміни цільової спрямованості інформаційної функції управлінського обліку. Основним способом вирішення вказаної потреби є інтеграція методики управлінського обліку з методом генерування інформації. Дана інтеграція створила новий процес у системі управлінського обліку – розроблення альтернатив управлінських рішень. Результатом дії процесу є альтернативи управлінських рішень. Саме альтернативи управлінських рішень є результатом якісного удосконалення інформаційного забезпечення управління витратами підприємства. Подальшим напрямом даного дослідження є організація управлінського обліку.

Використана література

1. Вітренко, О.В. Система методів управлінського обліку [Текст] / О.В. Вітренко // Вісник СумДУ. Серія економіка. – 2008. – №2. – Том 2. – С. 188–195.
2. Журавель Г.П. Передумови створення інтелектуальної системи обліку [Текст] / Г.П. Журавель // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України», 21–22 листопада 2007 р. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 512 с.
3. Писаренко, Т.М. Управлінський облік: сутність, зміст та принципи ведення [Текст] / Т.М. Писаренко, Н.А. Букало // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1. – Т. 2. – С.136–140.
4. Пушкар, М.С. Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України [Текст] / М.С. Пушкар // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України », 21–22 листопада 2007 р. – Тернопіль: Економічна думка, 2007. – 512 с.
5. Рудницький, В. Еволюція управлінського обліку та сучасні концепції його розвитку [Текст] / В. Рудницький, Т. Рудницький // Економічний аналіз. – 2010. – Вип.6. – С.24–27.